

Tuchtrecht voor advocaten

Martin Scharenborg

Dit boek maakt deel uit van de serie tuchtrecht:

- Tuchtrecht voor accountants (isbn 9789463185905)
- Tuchtrecht voor gerechtsdeurwaarders (isbn 9789463185929)
- Tuchtrecht voor advocaten (isbn 9789463185943)
- Tuchtrecht voor notarissen (isbn 9789463185882)

Andere boeken geschreven door dezelfde auteur, in de serie fraude en integriteit:

- Uitkeringsfraude (isbn 9789463185011)
- Faillissementsfraude (isbn 9789463185073)
- Onderzoeken van fraude (isbn 9789463185141)
- Voorkomen van fraude (isbn 9789463185172)
- Fraude door werknemers (isbn 9789463185240)
- Fraude door ambtenaren (isbn 9789463185271)
- Fraude en accountant (isbn 9789463185325)
- Fraude in het strafrecht (isbn 9789463185301)

Copyright

Schrijver: M. Scharenborg
Coverontwerp: Sdu/Scharenborg
ISBN: 9789463185882
© 2016 M. Scharenborg

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voorwoord

Dit boek is bedoeld voor degenen die te maken krijgen met tuchtrechtelijk verwijtbaar handelen van een advocaat. Dit kan de advocaat zelf zijn, degene die over de advocaat wil klagen, maar ook de raadsman die een der partijen bijstaat.

Het boek bevat een uitwerking van regelgeving en jurisprudentie. Hierbij wordt in de hoofdtekst de kern van een bepaald onderwerp uitgewerkt en in de kleinere tekst worden voorbeelden uit de jurisprudentie uitgewerkt.

Er is voor gekozen om alleen de jurisprudentie van het hoogste tuchtcollege, het Hof van Discipline, te behandelen en niet die van de Raden van Discipline. De jurisprudentie tot en met 2015 is voor dit boek geraadpleegd.

Niet elk mogelijk onderwerp is behandeld; er is aansluiting gezocht bij die onderwerpen die tuchtrechtelijk meermalen aan de orde zijn gekomen. Het is daarom raadzaam om de beroepsregels alsmede de recentere jurisprudentie te raadplegen. Het boek is als handvat bedoeld om snel de kern van regels en de uitleg daarvan betreffende een bepaald onderwerp te raadplegen.

Voor wat betreft de bronnen in dit boek merk ik op dat ervoor gekozen is om regelgeving en jurisprudentie zo veel mogelijk zakelijk weer te geven, hetgeen betekent dat zelden letterlijk geciteerd is, hoewel de afwijkingen zelden groot zijn. Het voordeel hiervan is dat de tekst in dezelfde taalstijl is geschreven. Het nadeel is dat de tekst niet een (geheel) letterlijke weergave is. Als een lezer dus stuit op een relevante passage, dan doet hij er verstandig aan om de originele bron in de voetnoot te raadplegen (via www.wetten.nl of www.rechtspraak.nl).

Martin Scharenborg, maart 2016

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1 Tuchtrecht	7
1.1 Algemeen.....	7
1.1.1 Wet- en regelgeving.....	7
1.1.2 Cijfers	8
1.2 De tuchtprocedure.....	10
1.2.1 Algemeen.....	10
1.2.2 De klager.....	14
1.2.3 De beklagde.....	17
1.2.4 De klacht.....	18
1.2.5 De stelplicht.....	19
1.2.6 Termijn	20
1.2.7 Schadeloosstelling.....	26
1.2.8 Rechtsbeginselen.....	27
1.3 Tuchtrechtelijke maatregel.....	34
1.3.1 Algemeen.....	34
1.3.2 Gegrondverklaring zonder maatregel	35
1.3.3 Waarschuwing.....	35
1.3.4 Berisping.....	36
1.3.5 Geldboete.....	37
1.3.6 Schorsing.....	37
1.3.7 Schraping van het tableau.....	42
2 Beroepsregels	47
2.1 Kernwaarden.....	47
2.1.1 Inleiding.....	47
2.1.2 Onafhankelijk	48
2.1.3 Partijdig.....	53
2.1.4 Deskundig.....	56
2.1.5 Integer	57
2.1.6 Geheimhouding.....	62
2.2 Capita selecta	70
2.2.1 Communicatie.....	70
2.2.2 Administratie.....	80
2.2.3 Derdenrekening.....	81
2.2.4 Financiële aangelegenheden.....	85
2.2.5 Witwassen.....	98
Serie fraude en integriteit	103

Hoofdstuk 1 Tuchtprocedure

1.1 Algemeen

1.1.1 Wet- en regelgeving

In de Advocatenwet zijn regels opgenomen waaraan een advocaat zich dient te houden, zowel zakelijk als privé. Dit betekent overigens niet alleen dat de advocaat zich dient te houden aan de Advocatenwet en de daarop gebaseerde regelgeving. Artikel 10 van de Advocatenwet bepaalt dat advocaten de praktijk dienen uit te oefenen conform de regels van de Wetboeken van Burgerlijke Rechtsvordering en Strafvordering, de bijzondere wetten en besluiten, overeenkomstig de Advocatenwet en de daarop berustende verordeningen en besluiten.

De basisnorm waaraan advocaten zich moeten houden is beschreven in artikel 46 van de Advocatenwet: “De advocaten zijn aan tuchtrechtspraak onderworpen ter zake van enig handelen of nalaten in strijd met de zorg die zij als advocaat behoren te betrachten ten opzichte van degenen wier belangen zij als zodanig behartigen of behoren te behartigen, ter zake van inbreuken op het bepaalde bij of krachtens deze wet en de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme, de verordeningen van de Nederlandse orde en ter zake van enig handelen of nalaten dat een behoorlijk advocaat niet betaamt.”

Artikel 10 van de Advocatenwet verwijst naar verordeningen en besluiten. Welke worden daarmee bedoeld?

Voor 1 januari 2015 waren er twaalf verordeningen en tien regelingen en reglementen. De Nederlandse Orde van Advocaten (hierna: de Orde) heeft deze echter opgeschoond in het project doorlichting en vervangen door één Verordening op de advocatuur (Voda) en één Regeling op de advocatuur (Roda). Dit betekent dan ook dat in dit boek voor wat betreft de uitwerking van de regelgeving wordt ingegaan op de vigerende regelgeving (dus van na 1 januari 2015).

Voor uitleg van de jurisprudentie zal ook stilgestaan worden bij de uitleg van de oude regels. Dit komt omdat de oude regels niet zelden geheel of gedeeltelijk in de nieuwe regels zijn opgenomen. Dat maakt de oude regels op zichzelf niet relevant (want vervallen), maar wel de uitleg die aan de kern van die regel kan worden gegeven, mits nog opgenomen in de nieuwe regelgeving.

Bovendien kan nog enige tijd na het handelen van de advocaat over diens optreden geklaagd worden, zodat de oude regels nog relevant kunnen zijn, in ieder geval de uitleg ervan door het tuchtcollege.

Een bijzondere positie nemen de Gedragsregels 1992 in. De Gedragsregels 1992 zijn bij de doorlichting van de regelgeving door de Orde buiten beschouwing gelaten. Het Hof omschrijft deze regels als de normen, die naar heersende opvattingen in acht behoren te worden genomen bij de uitoefening van het beroep van advocaat. De gedragsregels zijn bedoeld als richtlijn voor de advocaat. Dit betekent dat bij de beoordeling van een tegen een advocaat ingediende klacht de tuchtrechter het aan de advocaat verweten handelen of nalaten dient te toetsen aan de in artikel 46 van de Advocatenwet omschreven normen. Hierbij kan de tuchtrechter gebruik maken van de gedragsregels, gezien het open karakter van de wettelijke normen. De tuchtrechter is echter niet gebonden aan de gedragsregels. Of het niet naleven van een gedragsregel ook tuchtrechtelijk verwijtbaar handelen oplevert, hangt af van de feitelijke omstandigheden en wordt door de tuchtrechter per geval beoordeeld, aldus het Hof.¹

Behalve de (nationale) gedragsregels kan ook de Gedragscode voor Europese advocaten van toepassing zijn. Dit is echter gericht op een kleine doelgroep binnen de advocatuur, zodat behandeling hiervan buiten de reikwijdte van dit boek valt.

Hoewel het logisch zou zijn om in een boekje over tuchtrecht ook de tuchtregels op te nemen, is ervoor gekozen om dit niet te doen omdat deze te omvangrijk zijn. Waar zijn de regels te vinden?

- De Advocatenwet, de Voda en de Roda zijn te vinden op wettenwebsite van de overheid alsmede op de website van de Orde.²
- De toelichting op de Voda is te vinden op de website van de Orde.
- De Gedragsregels 1992 zijn te vinden op de website van de Orde, alsmede op de website waar tuchtrechtsuitspraken worden gepubliceerd.³
- Daar waar relevant kan oude regelgeving geraadpleegd worden in het *Vademecum Advocatuur 2014* op de website van de Orde.

1.1.2 Cijfers

In tegenstelling tot notarissen en gerechtsdeurwaarders, waar bijna geen informatie over tuchtklachten te vinden is, is de tuchtrechter van de advocatuur zeer open over de tegen de beroepsgroep ingediende klachten. De gedachte hierachter is ongetwijfeld dat een transparante behandeling van de klachten het vertrouwen in het (zelf)corrigerend vermogen van de beroepsgroep vergroot. Hoe paradoxaal ook, het bespreken van fouten vergroot het vertrouwen.

---

1 HvD 22-02-2013, ECLI:NL:TAHVD:2013:139

2 www.wetten.nl; www.advocatenorde.nl

3 www.tuchtrechtspraak.nl

Met behulp van de jaaroverzichten van de tuchtrechters is het volgende overzicht opgemaakt van de bij de Raden van Discipline (hierna: RvD) en het Hof van Discipline (hierna: HvD) ingediende klachten in relatie tot het aantal ingeschreven advocaten.

<i>advocaten</i>	<i>Jaar</i>	<i>RvD</i>		<i>HvD</i>	
17298	2013	1584	9,2%	352	2,0%
17068	2012	1400	8,2%	368	2,2%
16808	2011	1200	7,1%	324	1,9%
16143	2010	1251	7,7%	293	1,8%
15794	2009	1020	6,5%	302	1,9%

Bron: jaarverslagen Hof van Discipline en Raden van Discipline

Uit het overzicht kan afgeleid worden dat het aantal klachten bij de RvD een stijgende trend vertoont. In absolute zin zijn er in 2013 500 klachten meer dan in 2009. Maar dit geeft een vertekend beeld, omdat in deze periode er circa 1.500 advocaten bijgekomen zijn. In relatieve zin blijkt dat in 2009 het aandeel klachten/advocaten nog 6,5% bedroeg, terwijl dat aandeel in 2013 is gestegen naar 9,2%.

Het voormelde zou de verwachting rechtvaardigen dat een dergelijke stijging ook in het aantal appels te zien zou moeten zijn, maar dat is niet het geval. De klachten in tweede aanleg blijven schommelen rond de 2%.

Dus ondanks een redelijke groei in klachten in eerste aanleg, werkt dat niet door in tweede aanleg.

Er is nog een constatering te maken met betrekking tot de tweede aanleg. Het is opmerkelijk te noemen dat het aandeel van de appels slechts een kwart bedraagt van het aantal klachten in eerste aanleg. Klaarblijkelijk is een meerderheid van de klagers tevreden met het oordeel in eerste aanleg, of legt zich er in elk geval bij neer. Ter vergelijking, in 84% van de notaristuchtzaken wordt appel ingesteld.

Zoals vermeld zijn de raden en het Hof zeer gedetailleerd in de analyse. Hierdoor is het mogelijk om het volgende overzicht te maken:⁴

	2009		2010		2011		2012		2013	
	<i>RvD</i>	<i>HvD</i>	<i>RvD</i>	<i>HvD</i>	<i>RvD</i>	<i>HvD</i>	<i>RvD</i>	<i>HvD</i>	<i>RvD</i>	<i>HvD</i>
ongegrond/n.o.	407	119	220	100	408	137	690	101	875	169
gegrond	285	98	341	93	384	101	429	114	408	135

⁴ De totalen per jaar van de tuchtklachten in de vorige tabel wijken af van deze tabel. Dit komt omdat in de eerste tabel het gaat om het aantal ingekomen tuchtklachten en in deze tabel gaat het om het aantal afgehandelde tuchtklachten. Het mag duidelijk zijn dat niet elke tuchtklacht in hetzelfde jaar nog afgehandeld wordt.

totaal	692	217	561	193	792	238	1119	215	1283	304
<i>soort uitspraak</i>										
geen maatregel	51	15	46	9	47	9	47	13	61	10
waarschuwing	95	43	132	37	165	32	192	36	193	62
berisping	67	19	78	18	83	22	96	31	93	34
vwd.schorsing	22	7	24	8	28	9	21	4	32	6
onvwd schorsing	32	11	41	17	51	22	60	24	23	18
schrapping	13	3	6	2	10	4	13	6	6	5
schorsing 60b	5	0	14	2	0	3	0	0	0	0

Bron: jaarverslagen Hof van Discipline en Raden van Discipline

Als de cijfers nader geanalyseerd worden, dan blijkt het volgende:

- Met uitzondering van 2010 werden meer klachten door de RvD ongegrond dan gegrond verklaard, waarbij de kloof vanaf 2011 steeds groter werd. In 2013 werden ruim tweemaal zoveel klachten ongegrond verklaard ten opzichte van de gegrond verklaarde klachten. Dit lijkt erop te duiden dat een klager sneller een klacht indient.
- Ook in tweede aanleg blijken meer klachten ongegrond dan gegrond verklaard te worden, maar het verschil is hier veel kleiner. Omdat slechts een deel in appel gaat, zal deze afweging zorgvuldiger worden gemaakt zodat de kansloze zaken eerder afvallen.
- Zoals te verwachten wordt de lichtste maatregel het vaakst opgelegd, gevolgd door de berisping, het gegrond verklaren zonder maatregel, de voorwaardelijke schorsing, de onvoorwaardelijke schorsing en de schrapping.
- Opvallend is dat in een redelijk fors aantal gevallen de klacht wel gegrond wordt verklaard, maar geen maatregel wordt opgelegd.

Uit analyse van de tuchtrechter van het soort klachten dat gegrond wordt verklaard, blijkt dat het met name gaat om prestaties onder de maat, communicatie met de cliënt, gedragsregels financiële regels, dekenbezwaar en toevoegingsperikelen. Deze onderwerpen komen dan ook in dit boek aan bod.

1.2 De tuchtprocedure

1.2.1 Algemeen

Het kiezen van de juiste procedure

Waarover kan geklaagd worden bij de tuchtrechter? De tuchtrechter geeft een oordeel over het handelen of nalaten te handelen van een advocaat. Als

sprake is van verwijtbaar gedrag kan een maatregel worden opgelegd. In beginsel omvat dit alle type klachten.

In beginsel, omdat artikel 28, tweede lid onder b, van de Advocatenwet duidelijk maakt dat er een aparte regeling is voor geschillen over declaraties. Klachten daarover kunnen worden ingediend bij de Geschillencommissie Advocatuur. Dit betekent dan ook dat de voorzitter van de Raad van Discipline een klacht niet-ontvankelijk kan verklaren als de klacht betrekking heeft op de hoogte van een declaratie en een geschil daarover reeds is of kan worden voorgelegd aan de Geschillencommissie Advocatuur (artikel 46g lid 2 sub b Advocatenwet).

Bij de Geschillencommissie Advocatuur kan geklaagd worden over de kwaliteit van de dienstverlening en de hoogte van de rekening. Wel onder het voorbehoud dat een eventuele schadevergoeding niet hoger mag zijn dan 10.000 euro.⁵

Nu legt de Advocatenwet de bevoegdheid bij de voorzitter door gebruik te maken van het woord “kan” in artikel 46g. Dit betekent dat de tuchtrechter wel mag besluiten om zelf een oordeel te vellen in een declaratiegeschil. Een voorbeeld.

Het is de verantwoordelijkheid van een advocaat om in zaken zodanig tijd te schrijven dat die tijd op basis van het dossier kan worden herleid tot concrete werkzaamheden. Van de negentien gedeclareerde telefoongesprekken zijn noch door de deken noch door de Raad telefoonnotities in het dossier aangetroffen. De advocaat had moeten toelichten waarop deze telefoongesprekken betrekking hadden, wanneer ze zijn gevoerd en waarom het noodzakelijk was ze te voeren. Hij heeft dat echter nagelaten. Onder deze feiten en omstandigheden komt het Hof tot de conclusie dat het overgrote deel van de aan klager in rekening gebrachte werkzaamheden niet uit het dossier valt te herleiden, hetgeen voor risico van de advocaat komt.⁶

Het is bovendien zelfs zo dat zelfs als de Geschillencommissie zich al over de kwestie heeft uitgelaten nog steeds een tuchtklacht kan worden ingediend en behandeld. Zolang geen schikking wordt getroffen, behoudt klager het recht om een tuchtklacht in te dienen.⁷

Heeft de Geschillencommissie een oordeel geveld, dan kan dat van belang zijn voor de beoordeling van een tuchtklacht, maar die beslissing bindt de tuchtrechter niet. Het staat een verweerder vrij om feiten, omstandigheden en argumenten aan te voeren die bij de Geschillencommissie niet aan de orde zijn geweest. De tuchtrechter toetst zelfstandig aan de norm van artikel 46 Advocatenwet, dus of de advocaat heeft gehandeld of nagelaten te handelen

---

5 www.degeschillencommissie.nl/over-ons/de-commissies/2713/advocatuur

6 HvD 05-08-2011, ECLI:NL:TAHVD:2011:YA1921

7 HvD 01-12-2014, ECLI:NL:TAHVD:2014:374